

Het ideaal

Nick Ellemers op bezoek bij Rebecca

‘Voor het eerst werd mij

HVO/Querido leert daklozen in Amsterdam zelfstandig wonen

Verspreid over huurwoningen door heel Amsterdam, leren jaarlijks zo'n driehonderd voormalig daklozen zelfstandig wonen. De ‘normale’ bewoners worden niet ingelicht over wie hun buur is.

Tekst Edith Tulp
Beeld Martijn de Vries
.....

Robbie (43), woont sinds twee jaar op de bovenverdieping van een oud rijtjeshuis in Sloterveer. Robbie was tot acht jaar geleden een harddruggebruiker die het leven op straat en in een pension afwisselde met een verblijf in het gevang. Tussen de rommel in een hoek van de huiskamer maken drie tropische vogeltjes in drie kooitjes een hels kabaal. Huisdieren zijn eigenlijk niet toegestaan. Maar Robbie is gek op dieren. Met maar drie vogeltjes heeft hij al een grote concessie gedaan, anders waren het er minstens tien geweest. Robbie staat officieel te boek als veelpleger. ‘Soms kom ik in de verleiding’, geeft hij toe, ‘dan zie ik een fiets staan waar het sleuteltje nog in steekt. Die zou ik anders zo meenemen. Maar als ik dat doe, raak ik mijn woning kwijt en daarmee alles. Dankzij mijn woning blijf ik clean. Ik kan hier televisie kijken en gaan sla-

pen wanneer ik dat wil. Ik heb nu meer rust en regelmaat in mijn leven en heb zelfs een vaste baan bij de groenvoorziening.’

Het Amsterdamse HVO/Querido (opgericht in 1904) biedt jaarlijks opvang, woonbegeleiding en dagactiviteiten aan zo'n drieduizend mensen ‘die dat nodig hebben’, zoals Robbie. De organisatie kent twee soorten wonen: Beschermd Begeleid Wonen (BBW) en Begeleid Wonen Amsterdam (BWA), soms in groepsverband en soms op individuele basis. BBW wordt ingezet voor mensen met psychiatrische problemen, meestal in woongroepen, die intensieve begeleiding nodig hebben. BWA wordt vooral dak- en thuislozen aangeboden, die al jaren een zwervend bestaan leiden en letterlijk onder de brug slapen. Velen zijn verslaafd, anderen hebben psychosociale problemen, vaak ook is het een combinatie van de twee.

BEGELEIDING

Elke week krijgt Robbie huisbezoek van Anouschka Belfor, stagiaire maatschappelijk werk bij BWA. Dan nemen ze het begeleidingsplan door. Er zijn nogal wat doelen die Robbie nastreeft: ‘Opruimen, de douche schoonhouden, lichamelijke verzorging, de deuren schilderen’, Robbie wijst trots naar een felblauw geverfde deur. Soms doen zich lastige zaken voor. Zo is hij bang om naar de dokter te gaan en maakt hij maar geen afspraak. Dat gaan ze nu samen doen. Koken kan hij niet, maar daar krijgt hij nu hulp voor van het Leger des Heils.

De weg naar zelfstandigheid

Dak- en thuislozen worden vanuit een maatschappelijke opvang locatie – een pension – aangemeld bij de Uitstroomtafel Maatschappelijke Opvang (UMO): de ‘veldtafel’. Instellingen voor Maatschappelijke Opvang en de gemeentelijke diensten Wonen en Werk en Inkomen bekijken in dit verband welke cliënten klaar zijn om zelfstandig te wonen, al dan niet met begeleiding. Een aantal komt via

deze weg terecht bij HVO/Querido, anderen melden zich daar rechtstreeks aan via een inloepspreekuur. HVO/Querido leidt het programma Begeleid Wonen Amsterdam, BWA. Na een intake volgen cliënten een ambulante fase die één tot zes maanden kan duren. HVO/Querido beoordeelt dan of iemand lichamelijk en psychisch geschikt en gemotiveerd is om zelfstandig te gaan wonen. HVO/

Querido heeft convenanten met alle Amsterdamse woningcorporaties, die jaarlijks zo'n 150 woningen beschikbaar stellen. De cliënt gaat een woonbegeleidingsovereenkomst aan met HVO/Querido, aan wie hij ook de huur betaalt. Binnen de begeleidingsgebieden van BWA – financien, zinvolle dagbesteding, sociaal netwerk, buurtcontacten, zelfverzorging en de hygiëne van de woning-

wordt met de cliënten een aantal doelen gesteld. De overeenkomst wordt aangegaan voor een half jaar en is op grond van individuele behoeftes en vaardigheden flexibel te verlengen. Het streven is de cliënt zo snel en goed mogelijk op weg naar de echte zelfstandigheid te helpen tot op het moment dat hij het huurcontract met de woningbouwvereniging kan overnemen.

gevraagd wat ik voor begeleiding wilde’

Op kantoor zegt maatschappelijk werkster Nick Ellemers: ‘Robbie heeft meer begeleiding nodig dan in eerste instantie werd geïndiceerd. Dat gebeurt wel eens. Soms besluiten we dan ook een cliënt psychisch te laten testen en dan blijkt dat er sprake is van een verstandelijke beperking of autisme of iets dergelijks. Extern kunnen we dan extra ondersteuning inroepen en soms verwijzen we dan door naar een intensievere begeleidingsvorm.’

BUREN

Onder Robbie woont de Turkse buurvrouw. Hij leent er af en toe wel eens wat, maar goed kennen doen ze elkaar niet. Last hebben ze ook niet van elkaar, hoewel Robbie vindt dat de kinderen die er af en toe zijn wel veel herrie maken. De Turkse buurvrouw is niet ingelicht over het verleden van haar bovenbuurman. ‘Dat doen we nooit’, zegt Nick. ‘Onze cliënten zijn normale bewoners. Als wij van tevoren mensen inlichten, loop je meteen het risico dat onze cliënt gestigmatiseerd is. We letten met bepaalde groepen cliënten wel scherp op, want we willen bijvoorbeeld niet dat het een logeerplek wordt voor vrienden die nog over straat zwerven of dat er drugs worden gebruikt. Als er al sprake is van overlast, is het meestal ook heftig. Dan is de cliënt psychotisch geraakt of is de woning een drugspand geworden. Van de meeste overlast is sprake bij groepswohnungen voor jongeren, die veel nachtelijk lawaai kunnen maken. We pro-

Dieren vergroten huiselijkheid

Gebruikelijke overlast

Woonstichting De Key in Amsterdam is een van de woningcorporaties die woningen toewijst aan cliënten van HVO/Querido. Dit gebeurt met 24 huurwoningen via de Amsterdamse Federatie Woningcorporaties en een deel van de 14 huurwoningen die

gereserveerd zijn voor de gemeentelijke Dienst Wonen. Annelies Boom is casemanager overlast en onrechtmatige bewoning. 'We hebben niet méér overlast van bewoners van BWA dan van bewoners die via Woningnet, stu-

dentenhuisvesting, of via de gemeente aan hun woning zijn gekomen', zegt ze. 'En wanneer er sprake is van overlast in de groepswoningen, bijvoorbeeld over harde muziek, voer ik hier overleg over met de begeleiders van BWA.

Zij spreken hun cliënten hier dan op aan. Ook nemen de begeleiders wel eens contact op met omwonenden wanneer deze klagen. Omwonenden reageren hier positief op. Dan weten ze dat iemand een oogje in het zeil houdt.'

beren alles in de gaten te houden wat speelt. Daarin werken we samen met sociaal beheer van de woningbouwvereniging en eventueel de buurtregisseur. Maar het is maar heel zelden dat overlast tot contractbreuk leidt.'

OP EIGEN NAAM

'Mevrouw, ik wil niet nieuwsgierig lijken, maar ik zie u net het huis uitkomen', schiet een man Nick aan na het bezoek aan Robbie. 'Het lijkt me een aardige man die daar woont, maar hij is een beetje schuw. Kunt u vertellen wie dat is?' 'Dat kan ik wel doen', zegt Nick. 'Maar waarom belt u niet gewoon bij hem aan? Hij vindt het vast wel leuk om kennis te maken.' Het gebeurt niet vaak dat ze worden aangesproken, zegt Nick onderweg op de fiets. 'Het is ook niet dat we geen antwoord willen geven, maar we laten het liever bij de cliënt. Als er dan iets niet werkt, dan kan dat nog altijd bij ons terecht komen.'

'Ik ken mijn burens allemaal', zegt Rebecca (23). Ze woont sinds een jaar op een eenkamerwoning in een pand in Amsterdam West dat ze deelt met zeven andere burens. 'Met de een heb ik wat meer contact dan de ander, maar ik heb niemand over mijn problemen verteld. Ik wil niet dat ze een bepaald beeld van me krijgen. Last hebben we niet van elkaar.' Rebecca heeft goed nieuws vandaag. Na een jaar op haar eenkamerwoning in Amsterdam West is ze klaar om de huurovereenkomst met de woningbouwvereniging op haar eigen naam te zetten. Bovendien is ze net geslaagd voor MBO 2. Rebecca belandde op haar zestiende op straat. Ze woonde even bij haar grootouders, zwierf van het ene naar het andere adres, belandde in een gesloten jeugdinstelling, in een pension en uiteindelijk in een woonvoorzieningscentrum voor zwerfjongeren van het Leger des Heils, waar ze 'kamertraining' kreeg. 'Het is fijn om alleen te wonen', zegt ze. 'Ik kan nu eindelijk eens een boek lezen. Maar in het begin was het moeilijk. Mijn grootste probleem was ergens op tijd te komen, nu sta ik met plezier om half 7 op om bij Zeeman te werken. Nu hoor ik bij de werkende wereld. Dat voelt goed.'

VOLWASSENER

Een van de vaardigheden die de meeste BWA-

cliënten moeten leren, is het omgaan met geld. Vaak neemt BWA het financieel beheer over. Zo ook bij Rebecca, die na aftrek van alle vaste lasten leefgeld van 30 tot 35 euro wekelijks te spenderen heeft. 'En dat doet ze heel erg goed', complimenteert Nick. 'Het was ook een puinhoop', zegt Rebecca. 'Ik nam maar abonnementen die ik niet nodig had, ik had problemen met Agis, ik gaf alles uit aan weed en alcohol. Samen met Nick overleg ik nu hoe ik mijn geld uitgeef. Sinds ik hier woon is er heel veel gebeurd. Ik ben volwassener geworden. Ik kijk nu op een andere manier tegen het leven aan. Ik had zoveel woede in me, maar die was niet altijd terecht. Ik heb meer rust gekregen. Een eigen plek is zo belangrijk. Ik denk ook dat het door de begeleiding komt. Voor het eerst vroegen ze mij wat voor begeleiding ik wilde. Ik wilde iemand die een stok achter de deur heeft, die goed kan luisteren en weet hoe ze kritiek moet geven. Dat kreeg ik.!' ●

'Het moet geen logeerkamer worden voor vrienden die nog op straat zwerfen'

1 Anouschka Belfor
2 Robbie
3 Zelf koken
4 én schoonmaken

Meer informatie:

+www.hvoquerido.nl